

i in.) skupiające od kilkunastu do ponad stu członków Towarzystwa. Umożliwiają one lepsze kontaktowanie się osób z danego obszaru, przez organizację spotkań, regionalnych seminariów, uzgadnianie planów badawczych, etc. Spotkania oddziałów są okazją do prezentowania najnowszych prac, w tym młodszych badaczy. W seminariach tych zwykle uczestniczą przedstawiciele władz IGS oraz badacze spoza danego oddziału.

Po wizycie w Polsce Mrs Hildy Richardson, Sekretarza Generalnego Międzynarodowego Towarzystwa Glacjologicznego, zawiązała się kilkuosobowa grupa inicjatywna zmierzająca do szerszego powiązania polskiego środowiska badaczy śniegu, lodu i zjawisk z nimi związanych z międzynarodową aktywnością na tym polu. W skład tej grupy weszli: prof. S. Kozarski (UAM), prof. J. Niewodniczański (AGH), dr J. Piasecki (UWr), prof. M. Pulina, mgr W. Krawczyk i niżej podpisany jako sekretarz grupy (UŚl). Polska ma liczące się osiągnięcia w geomorfologii glacialnej, badaniach lodowców, wiecznej zmarzliny i klimatologii obszarów zlodowaconych i górskich oraz w innych dyscyplinach pokrewnych.

Uzgodniona wstępnie z przedstawicielami władz IGS inicjatywa zorganizowania się osób zainteresowanych szeroko pojętą glacjologią (kriologią) w Polski Oddział IGS mogłaby ułatwić obustronny przepływ informacji i publikacji.

Inicjatywa ta zdobyła poparcie ponad 30 osób z różnych ośrodków naukowych w Polsce. Polski Oddział MTG został powołany 8 września 1993 r., a jego pierwsze formalne zgromadzenie odbędzie się w 1994 r. Tymczasowa siedziba Polskiego Oddziału MTG (w organizacji) mieści się w Katedrze Geomorfologii Uniwersytetu Śląskiego: 41-200 Sosnowiec, ul. Będzińska 60.

Jacek Machowski

Uniwersytet Warszawski

Instytut Prawa Międzynarodowego

00-927 Warszawa, Krakowskie Przedmieście 1

MIĘDZYNARODOWY KOMITET NAUK ARKTYCZNYCH (IASC)

Po czterech latach negocjacji, 28.VIII.1990 r. w Resolute Bay, przedstawiciele organizacji naukowych 8 państw arktycznych (Kanady, Danii-Grenlandii, Finlandii, Islandii, Norwegii, Szwecji, USA i ZSRR) podpisali Artykuły Założycielskie (*Founding Articles*) Międzynarodowego Komitetu Nauk Arktycznych (*International Arctic Science Committee – IASC*). Ta pozarządowa organizacja krajowych instytucji naukowych, zajmujących się badaniami polar-

nymi, została pomyślana jako odpowiednik SCAR (*Scientific Committee on Antarctic Research*) dla Arktyki. W 1991 r. przystąpiły do IASC organizacje naukowe dalszych 6 państw (Francji, Niemiec, Japonii, Holandii, Polski i Wielkiej Brytanii), prowadzących w Arktyce badania naukowe, co jest warunkiem przyznania członkostwa (Szwajcaria działa w IASC jako obserwator). Polskę w IASC reprezentuje Komitet Badań Polarnych PAN.

IASC stawia sobie za cel „popieranie i ułatwianie międzynarodowych konsultacji i współpracy w zakresie badań dotyczących Arktyki” oraz „stwarzania forum dla dyskusji, wymiany informacji i współpracy we wszystkich dziedzinach nauk arktycznych.”

Organami IASC są: Rada, Rada Regionalna (złożona wyłącznie z przedstawicieli 8 krajów arktycznych), Grupy Robocze, Konferencja Nauk Arktycznych i Sekretariat. Artykuły Założycielskie wprowadzają dwie kategorie IASC: pochodzących z ośmiu założycielskich państw arktycznych i pozostałych z państw nie-arktycznych, o odmiennym statusie oraz zróżnicowanych uprawnieniach i obowiązkach.

Główną płaszczyzną działania IASC są Grupy Robocze, świadczące o kierunkach i perspektywach rozwoju Komitetu. W chwili obecnej działają, lub są w różnych stadiach organizacji następujące Grupy Robocze: a) Grupa Robocza Zmian Globalnych (*Working Group on Global Change*); b) Grupa ad hoc d/s Lodowców Arktycznych (*Ad Hoc Group on Arctic Glaciers*); c) Grupa Robocza d/s Kompilacji Geofizycznej i Kartografii (*Working Group for Geophysical Compilation and Mapping*); d) Grupa Robocza d/s Morskich Nauk Geologicznych (*Working Group for Marine Geological Sciences*); e) Grupa Doradcza Arktycznych Nauk Humanistycznych i Społecznych (*Advisory Group on Arctic Human and Social Sciences*); f) Grupa Robocza Nauk Medycznych i Zdrowia (*Working Group on Medical and Health Science*); g) Grupa Robocza Międzynarodowej Inicjatywy Naukowej w Arktyce Rosyjskiej (*Working Group on the International Scientific Initiative in the Russian Arctic*).

Jak widać z powyższego, działania naukowo-badawcze IASC mają charakter wielo- i interdyscyplinarny. Biorąc pod uwagę krótki okres istnienia Komitetu, lista spraw na porządku dziennym dotychczasowych trzech posiedzeń Rady (w 1991 i 1992 r. w Reykjavik na Islandii i w 1993 r. w Abisko w Szwecji) jest imponująca zarówno pod względem ilości jak też wszechstronności. Rada zajęła się w pierwszej kolejności sprawą stosunku IASC do innych międzynarodowych organizacji arktycznych i polarnych, w szczególności SCAR oraz ICSU, rozpatrując różne warianty organizacyjno-prawne współpracy z nimi. Szczególny niepokój i zainteresowanie IASC wzbudził stan badań i nauki w Arktyce rosyjskiej. Powołując specjalną grupę roboczą, Rada IASC skoncentrowała się na niesieniu pomocy naukowcom rosyjskim w realizacji tych programów badawczych Arktyki. Inne ważne projekty zainicjował IASC w dziedzinie ekologii i ochrony środowiska arktycznego, w szczególności na polu monitorin-

gu i oceny stopnia szkodliwości dla środowiska różnych przedsięwzięć w Arktyce (AMAP) oraz ochrony arktycznej flory i fauny (CAFF).

Konferencje Nauk Arktycznych są międzydiscyplinarnymi spotkaniami międzynarodowej społeczności naukowej zaangażowanej w badaniach Arktyki, zwoływane przez IASC w celu dokonywania okresowych przeglądów stanu nauk arktycznych oraz wskazywania ich kluczowych celów i zadań. Rada IASC postanowiła zwołać pierwszą Konferencję Nauk Arktycznych w 1997 r. pod roboczym hasłem: „Priorytety nauk arktycznych”.

Sekretariat IASC mieści się w Oslo w Norwegii, pod następującym adresem pocztowym:

International Arctic Science Committee
Middelthuns gate 29
Post Office Box 5072 Majorstua
0301 Oslo, Norway

Zadaniem Sekretariatu jest świadczenie usług biurowych oraz udzielanie informacji wszystkim organom IASC. Sekretarzem Wykonawczym IASC jest obecnie Norweg dr Odd Rogne. Pomimo krótkiego okresu istnienia, Sekretariat IASC zdołał rozwinąć szeroką działalność informacyjno-wydawniczą. Pod powyższym adresem można na zamówienie otrzymać bezpłatnie wiele cennych i interesujących wydawnictw IASC o tematyce arktycznej.

Jacek Machowski

Uniwersytet Warszawski
Instytut Prawa Międzynarodowego
05-120 Legionowo, ul. Kwiatowa 139

REGULACJE PRAWNE OCHRONY ŚRODOWISKA ANTARKTYCZNEGO

(Madrycki Protokół do Układu w sprawie Antarktyki
dotyczący Ochrony Środowiska, 4.X.1991)

W dniu 4 października 1991 r., na końcowym posiedzeniu XI Specjalnej Narady Konsultacyjnej Układu Antarktycznego w Madrycie, otwarto do podpisu (w terminie do 3.X.1992 w Waszyngtonie) *Protokół do Układu w sprawie Antarktyki dotyczący Ochrony Środowiska*¹, zawierający szczegółowe regulacje prawne w zakresie kompleksowych środków ochrony antarktycznego środowiska oraz zależnych i związanych z nim ekosystemów.

Niezwykle interesująca i charakterystyczna dla atmosfery panującej obecnie wewnątrz Systemu Układu Antarktycznego (SUA) jest geneza tego instrumentu